

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Suomalaisten nuorten koulutustaso on laskenut OECD-maiden keskitason alapuolelle. Samalla osaamiserot kasvavat monella eri taholla: erilaisten kotitaustojen välillä; tyttöjen ja poikien välillä; Itä- ja Länsi-Suomen välillä; maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä; hyvin toimeentulevien ja heikompiosaiten perheiden välillä. Koronan jäljiltä ne nuoret, joilla on vähemmän motivaatiota, vähemmän itsesääntelyä ja vähemmän tukea perheeltään, näyttävät jääneen jälkeen. Kotoa saadun tuen tarve ja merkitys kasvoi, mikä on lisännyt eriarvoisuutta. Haasteita on ollut varsinkin erityistä tukea tarvitsevilla sekä vieraskielisillä. Kiitämme tavoitteesta edistää oppimisen tukea.

Samalla kun koulutustaso on laskenut ja osaamiserot kasvaneet, on koulutuksen rahoitus oppilasta ja opiskelijaa kohden laskenut kaikilla koulutusasteilla ja esimerkiksi toisella asteella opiskelijakohtaiset koulutusmenot ovat Suomessa matalammat kuin OECD-maissa keskimäärin. Esitysluonnoksessa olevat ehdotukset oppimisen tuen parantamiseksi ovat tervetulleita, mutta haluamme huomauttaa, ettei asetetut tavoitteet toteudu ilman riittäviä resursseja. Siksi on tärkeää, että hallitus myös sitoutuu resursoimaan oppimisen tuen lain edellyttämällä tavalla ilman, että kustannustaakka kohdentuu kuntiin.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Lukiolakiin ehdotettavilla muutoksilla vahvistettaisiin lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen. Esitysluonnoksen tavoitteet ennaltaehkäisevään painotukseen sekä tuen riittävyyteen, oikea-aikaisuuteen ja laatuun liittyvät ovat kannatettavia. Oppivelvollisuuden jatkuessa perusasteelta toiselle asteelle on myös perusteltua, että tieto aiemmasta erityisen tuen päätöksistä kulkee nuoren mukana. On keskeistä, että tuen ja ohjauksen tarpeet tunnistetaan ja nuorta itseään kuullaan omiin tarpeisiinsa liittyen, jotta jokainen motivoitunut nuori voisi saada yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua myös korkeakoulutukseen.

Suhtaudumme kuitenkin varauksella erityisopetuksen saamiseen liittyvään hallinnolliseen kankeuteen, vaikka pidämmekin perusteluna kirjata lakiin saakka väljätkö ohjenuora kriteereiksi alueellisten eroavaisuuksien minimoimiseksi. Tarpeen todentaminen seulojen ja testien perusteella voi kuitenkin olla tarpeettoman raskasta ja viivästyttää tarpeettomasti tuen saamista. Myös erityistä tukea tulisi voida saada joustavasti, eikä sen tulisi muodostua hallinnolliseksi taakaksi nuorelle ja hänen perheelleen tai oppilaitokselle ja muulle julkissektorille.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Lukiokoulutuksen yksikköhinnan määräytymistä ehdotetaan muutettavaksi siten, että laskentaperusteet tukisivat nykyistä paremmin koulutuksen alueellista saavutettavuutta ja lasten sivistyksellisten oikeuksien toteutumista harvaan asutuilla alueilla. Tämä on tervetullut tavoite ja toivottavasti kuroo umpeen alueellisia osaamiseroja sekä eriytymistä.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

-

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

-

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Nevanpää Annika
Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry